243. Stav, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 191.

Litteratur: Ransakningarna 1667—84. G. Upmark, Sotholms härad 1, s. 14 f., Tillägg (1 b), s. 7; Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 1 (1877), s. 8, 9 (1897), s. 163; S. Boije, Anteckningar (ATA).
Äldre avbildningar: Upmark a. a.; Brate (ATA).

Detta fragment av en runsten kom i dagen år 1865 vid grävning efter fyllningssten på en plats, där en byggnad fordom har stått. Sannolikt är det därför, såsom redan Upmark förmodat, en del av den runsten, som omtalas i *Ransakningarna* (1672): »I byn Staff ligger i ungzmurrn i Stugän en sten mädh bokstäfuer uppå». De försök, som gjordes för att tillrättaskaffa de övriga styckena av stenen, ledde icke till något resultat. Nu ligger fragmentet på en berghäll i gården N om den där Sö 242 står rest, invid nordöstra sidan av den gamla manbyggnaden på höjden.

Gråsten. Fragmentets höjd 0,39 m., bredd 0,71 m.

Inskrift:

··-k··· :sen:

244. Tuna, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 121.

Litteratur: D 8vo 14. Ransakningarna 1667—84; G. Upmark, Sotholms härad 1, s. 14; G. Westerin, Västerhaninge och Muskö socknar (i: Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 9, 1897), s. 171. (Av S. Boije och E. Brate finnas inga anteckningar om denna inskrift i ATA.)
Äldre avbildningar: Dybeck a. a. (dessutom i ATA två teckningar av Dybeck); Upmark (ATA); Brate (ATA).

På södra sidan om vägen Västerhaninge—Grödinge ligger omkring 4 km V om Västerhaninge kyrka och straxt Ö om utfartsvägen för Tuna gård en lövskogsklädd höjd, »Umeå backe», med ett ansenligt gravfält.[1] Mellan en mindre kulle och en stensättning står en runsten. »Han är ställd så, att kullens östra kant tätt sluter sig till hans vestra, och skeppets vestra slutsten ligger invid hans östra sida; i följd hvaraf, om stenen antages vara rest sedan kullen och skeppet blifvit uppförda, detta icke kunnat ske med mindre dessa allt för mycket skolat rubbas. Jag kan icke neka att antagandet af deras samtida upprättande faller sig naturligast» (Dybeck). Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Årsta».

En runsten i samband med skeppssättning finner man i Södermanland även på andra ställen: Sö 53, 73, 131, 155, 169. Jfr R. Kinander i *Smålands runinskrifter*, s. 106 f. Glavendrup-stenen på Fyn står i spetsen av en ståtlig skeppssättning.

I *Ransakningarna* 1667—84 omtalas »I Tuna giärdhe en runesten».

Gråsten. Höjd 1,55 m., bredd 1,38 m. Ytan är ojämn och skrovlig. Ristningen är mycket grund och därför ytterst svårtydd. På vissa ställen är den så fullständigt borta, att man är oviss, huruvida där någonsin funnits något ristat. Ornamentiken är utförd med en obestridlig skicklighet, och den erinrar om flera runristningar i trakten, särskilt om Sö 297 med de dubbla, i åttformiga figurer lagda ormslingorna. Måhända är Tuna-stenen ett halvfärdigt verk, som av någon anledning aldrig blivit fullbordat.

Inskrift:

+ **kuþbiarn : rest : nt··þ··i·····u**

fi - fþr···· is - na : uikskr : ru : rubr

[1] Avtecknat av Dybeck i *Svenska runurkunder* 1, pl. 14, bilagan 1 och beskrivet såväl av honom (ibid. s. 15) som av Upmark (*Sotholms härad* 1, s. 7).